

Jan
Khol

Pust'te
světlo
do tmavého
večera

Host

**Jan
Kholl**

**Pust'te
světlo**

**do tmavého
večera**

Brno 2024

Jan
Kholi

Pust'te
světlo
do tmavého
večera

*Magickou atmosféru letního večera
vykouzlíme jenom s rozmanitým osvětlením.*
Dům a bydlení, vydáno 5. června 2019, str. 10

1

Někdy jí připadá, že se všichni kolem zbláznili, máma, Veronika i Trunda. Ona je přitom taková normální a tichá. Ale ostatní ne. Mají pořád nějaké požadavky a kladou jí všetečné otázky a různé překážky do cesty, třeba vývrtku nebo ocílku. Máma ji rozčiluje, jak si ji dobírá. Prý je hubená a měla by víc jíst. Valérie nadzvedne vývrtku prsty u nohou a hbitě si ji přehodí do pravé ruky, Trunda to vidí a řekne, ať neblbne. Máma je u nich na návštěvě, a pořád někomu telefonuje, má u pusy drobky, fuj, tohle Valérie nesnáší. Vezme ubrousek a začne jí utírat koutky úst.

Už na ni zase volají, Trunda si neumí pustit vlažnou vodu, sedí shrbený ve vaně a má na zbytcích vlasů šampon. Bojí se otevřít oči a chce si šampon smýt, ale voda je buď moc horká, nebo moc studená. Do toho se na ni máma s telefonem u ucha obrací a ptá se, jestli je všechno v pořádku a jestli Valérie nemá výkyvy hormonů. Přece nemůže matce přiznat, že ano, že má momentálně úplně šílené výkyvy hormonů, které by nepřála ani největšímu nepříteli, a že to je tím životem v těle citlivém na měsíční cyklus. Tím nešťastným životem, který Valérie nevybalancuje ani velkými dávkami Lexaurinu.

V bytě není uklizeno, přestože tu nežijí žádné děti. Úplně k tomu stačí jedna návštěva mámy a sobota dopoledne, kdy je Trunda doma. O nedělích se často vracejí do nepořádku, který v bytě zanechali, a manžel je otrávený a ona vlastně taky.

Otevřou okna a vyvětrají a Trunda udělá omeletu. Usměje se na Valérii, už je klidný, je rád, že si může odpočinout, protože dlouho řídil, zatímco Valérie půl cesty prospala. Pak si jde se svou porcí lehnout do obýváku k televizi, zatímco Valérie sní svůj díl omelety v ložnici v posteli, kde je sama a kde je jí do breku. Má pokrčené nohy a škrábe si holeně, nejradši by si je rozdrásala do krve, kdyby to něčemu pomohlo. Všechno je v posledních dnech vzhůru nohama a nic do sebe nezapadá a Valérie toho má plné zuby. Nejradši by si zalezla do mechem vystlaného prostoru, kde by poletovali růžoví motýlci a kolem pobíhal jednorožec s velkým napichovadlem na hlavě, jenže to by nesměl být na obzoru další víkend. Ten víkend, kdy má v plánu oslavit sotva třicáté narozeniny.

Ano, slyšíte správně.

„Možná to nevíte,“ říká Valérie sestře a Jaromírovi, „ale slavit sotva třicáté narozeniny je rozhodně lepší než slavit už třicáté narozeniny.“

Veronika se zasměje. Ale jen trochu, protože má třicítku za sebou. Nejstarší z trojice je Jaromír, tomu je opravdu hodně. Valérie má pocit, že mu táhne na padesát, ale neví to jistě. Jaromír svůj věk nikomu neprozrazuje, protože nechce, aby mu lidi říkali strejdo nebo dědo. Když je Trunda před lety seznámil, měl Jaromír ještě vlasy. Teď je úplně holohlavý. Ale v té holohlavosti se zračí i něco z jeho dokonalosti.

Vypadá pořád dobře, uvědomuje si Valérie, i když ho to zjevně stojí hodně námahy. Dnes má na sobě skvěle padnoucí sako, klasicky béžové, ale jemu padnou všechna saka, když má svého vlastního krejčího.

Sedí v kavárně a povídají si. Kafe už mají dávno vypité a šálky odnesené, ale pořád se nezvedají, protože stále nedo-

řešili Valériiny narozeniny. Podle Jaromíra by je mohli oslavit na jeho chatě v Jizerkách. Veronika je nadšená. „Už se moc těším,“ prohlásí a zamrká velkýma očima.

Valérii zneklidňuje, že na ni z druhého koutu kavárny vrhá hladové pohledy nějaký mladík. Nebo se dívá na Veroniku? Nebo to nejsou hladové pohledy a jen tak obyčejně *čumí*?

Valérie se na něj pořád otáčí a příliš neposlouchá, co Veronika s Jaromírem říkají.

„Kam koukáš?“ zeptá se Jaromír dotčeně. „Řešíme tvoje narozeniny, a tebe to vůbec nezajímá.“

„Ale zajímá. Pardon,“ sklopí oči Valérie. „A kdo všechno tam jako pojede?“

„Trundu neber,“ řekne Veronika důrazně.

„Neboj.“

Jaromíra štve, že se Valérie už zase otáčí na cizího chlápka. „My dva jsme ti málo?“

„To ne, ale...“

Jaromír vytáhne z kapsy telefon. Odemkne displej a chvíli po něm bruslí tlustými prsty. Sestry ho pozorují.

„Ale nic,“ mávne rukou Jaromír, když zachytí jejich zvědavé pohledy, „jenom mě napadla taková... jenom mě napadla taková věc.“

Najednou vypadá, jako by přemáhal dojetí, napůl se usmívá a napůl je mu do breku. Schová mobil zase do kapsy a vrátí se pohledem k Valérii a Veronice. „Tak co? Půjďme, ne?“

Ze dveří kavárny vyjdou dvě mladé ženy. První z nich se usměje, protože mezi mraky prosvítlo slunce a ona má už na dnešek nějaké plány. Je to Veronika, dlouhé hnědé vlasy, zakroucená ofina. Hezké rty. Výrazné hnědé oči. Sex dvakrát

týdně, většinou s manželem, ale někdy též s milencem na automatické pračce v bytě jeho matky. V dětství sbírala známky, v pubertě je ovšem vyhodila, protože to podle ní nemělo smysl. Vyhodila dokonce i známku s Hitlerem, třebaže mohla mít velkou cenu. Veronika nesnáší diktátory. Je ráda sama sebou. Ráda hladí psy cizích lidí na ulici, chtěla by jednou taky mít nějaké zvíře, věnovala by mu hodně volného času a vůbec by jí nevadilo, že pouští chlupy. Nerada uklízí. Nerada myje nádobí. Dokonce ho i nerada skládá do myčky. Na základce měla málo kamarádek. Na gymnáziu taky jen pár. Nesnáší turistiku. Hnuší se jí cestování veřejnou hromadnou dopravou, nikdy by nesáhla na žádné z těch lepkavých madel. Jezdí raději autem nebo na motorce.

Hned za Veronikou kráčí Valérie. Slaměné mikádo, většinou pečlivě učesané, na slunci se třpytí jako říční hladina a při rychlejším kroku neposedně nadskakuje. Její kůže je obvykle bílá, jen na konci léta je mírně opálená. Ale ne moc. Nikdy nesbírala známky, občas se na základce poprala, když jí někdo zkritizoval účes nebo oblečení. Kdyby na to přišlo, byla by se svou náturou schopná kohokoliv oddělat. Velké modré oči, světlé řasy. Po těle má poměrně hodně drobných pih a mateřských znamének. Dosud byla zamilovaná jen do svého muže a ani jednou ho nepodvedla, ale zároveň potřebuje volnost nebo alespoň pocit volnosti. Propastný rozdíl mezi tím, jak vypadá nalíčená a nenalíčená. Turistiku taky moc nemusí. Nechápe, proč ji chce Jaromír o víkendu vláčet do Jizerek. Chtěla by narozeniny oslavit raději v nějakém klubu v Praze.

Na rohu ulice se všichni rozejdou. Valérii při pohledu na cisternu Pražských vodovodů a kanalizací bleskne hlavou vzpomínka na vodu, která se jí při plavání opírá silným tlakem do uší, a vytáhne z kabelky půlku Lexaurinu. Jenže prášek

nemá čím zapít, a tak je našťvaná, že si na něj nevzpomněla v kavárně. Na druhou stranu by to obtížně maskovala před sestrou a Jaromírem, protože oni mají oči všude, zvědavci zvědaví. O dvacet minut později na Černém Mostě bloumá obchodem s nábytkem a bojuje s únavou, nejradši by ulehla na některou z těch velkých matrací. Malátná je i z těžkého vzduchu v prodejně. Je tu plno mladých párů, které si nadšeně zařizují své první domácnosti. Kreslí malými tužkami titěrné náčrtky, usilovně počítají, škrtají a znovu počítají...

Tohle má Valérie za sebou, i když s Trundou nic počítat nemuseli. Trunda prostě přišel a všechno, co potřebovali, koupil. Po pěti letech jim hodně věcí dosloužilo, ale to není její vina, když většinu spotřebičů vůbec nepoužívá. Valérii stačí zapnout fén a zamknout se v koupelně. Namíří si jím do vlasů a dívá se na sebe v zrcadle. Neviditelná teplá ruka jí uhlazuje pěšinku a ona si mezitím rovná myšlenky.

Přehrává si v hlavě, co jí řekli Veronika a Jaromír. Že se nemůže takhle zahrbat. Že musí chodit víc na vzduch, mezi lidi, že je bledá jako smrtka, že by se měla odvázat. Ale jak? Po pěti letech s Trundou už nemá žádné koníčky. Alespoň žádné, o kterých by věděla. Kdysi ráda zpívala a hrála na kytaru. Trochu běhala. To už je pryč. Doma se spíš dívá na televizi. Když je v županu a ještě mokrá, vždycky si ji zapne. Koukne do misky na stolku, jestli tam nezbyly brambůrky z večera, ale je tam už jen taková drť, tak si ji nasype do pusy. Uvaří si čaj, aby mohla spolknout další prášek, to ji uklidní.

Ale už je brát nechce. Už je brát nebude. Jenom dneska.

V prodejně je vydýchaný vzduch. Valérie nakonec stejně ulehne na jednu z těch velkých matrací, i když se tomu do poslední chvíle bránila, a odpočívá. Dívá se do stropu. Těžko se jí polyká, a tak si rozepne kožené sako a uvolní šátek. Pod sakem má těsné tričko a pod ním skoro žádná prsa. Když leží na zádech, je úplně plochá. Tričko je krátké a vylézá jí pupík.

Lůžko se najednou zavlní, na druhý konec si sedl cizí chlap. Dívá se na náčrtek a usilovně počítá. Má delší masné vlasy a ohnutá záda. Valérie znechuceně obrátí svůj pohled na druhou stranu. Nějaký mladý pár si vybírá dětskou postýlku. Dívka je těhotná a hladí si krouživými pohyby břicho. Nejspíš vyčetla v nějaké moudré knížce, že se to tak má dělat. Aby dítě v břiše nekřičelo.

To je ale blbost, co?

Valérie rodičovství nerozumí. Ona pořád žije jako malá. S mámou a ségrou. Má ráda lízátko a culíky. Kdyby jí Trunda necpal pod nos svoje mužství, vystačila by s tím ještě řadu let.

Pak ji napadne bláznivá myšlenka. Začne si hladit nahý pupík a upře na mladíka vyčítavý pohled. Skoro jako by mu chtěla říct:

„Podívej, jakou spoušť jsi způsobil. Já s tebou taky čekám mimíška, láska moje.“

Budoucí otec je nesvůj, přítomnost cizí ženy rozvalující se na široké matraci ho očividně znepokojuje. Valérie roztáhne kolena od sebe, naznačuje zrychlený dech, jako by měla už brzy родit, a dívá se mladíkovi vyčítavě do očí.

Muž uhne pohledem a předstírá, že svou partnerku zaujatě poslouchá. Je malá a drobounká a její hlásek je velmi tenký. Pořád něco drmolí a šermuje prstem nad pomačkaným náčrtem. Pomačkaným dychtivostí ze zařizování bytu. Nejspíš plánuje jejich společnou budoucnost na desetiletí dopředu, pomyslí si Valérie. Nemá v lásce tyhle rodinkáře, urputné plánovače štěstí, projektanty budoucích generací. Jsou jí cizí, ona má svá psychofarmaka a neúčelné souložení. Ale má i něco, co oni nemají. Je v ní plamen, který nikdy nezhasne. Je to hlas její vagíny.

Ano, slyšíte správně, její vagina umí zpívat operu.

Znovu se podívá na toho zmetka a olízne si rty. Muž naprázdno polkne. Valérie se nenápadně dotkne prsou, tedy

dotkne se míst, kde má každá žena prsa, a pak se stejnou vášnivostí zamíří prsty mezi nohy. Chtěla by se před ním svléknout jako jeho žena, když jde večer spát. Jen to břicho jí chybí. Chtěla by, aby zaslechl pronikavý pláč její vaginy vlhké jako podzimní den.

Mladík se na chvíli oprostí od Valériiných provokací a začne svou ženu vnímat, nebo se o to alespoň pokouší. Napíná sluch a sklání k ní hlavu. Po chvíli opět netečně přikyvuje a Valérii je jasné, že už je z dnešního nakupování velmi unavený. Přitom to určitě nesehnali (to, co sháněli). Protože to pořád nikde nemají.

Dívka je psychicky zničená, obejde ležící Valérii a sedne si vedle chlapa s mastnými vlasy. Mladík ji následuje, ale zůstane stát. Těhotná znovu šermuje drobným prstem nad návrhem rozmístění nábytku a Valérii se její počinání protiví. Úporná ženská snaha vybudovat hnízdo vede k hromadění zbytečnosti a akumulaci napětí mezi partnery. Valérie dobře ví, že ženám a všem těm jejich zatraceným krámům je dříve či později každý byt malý. Ona sama je zvláštní případ. Je sice taky žena, ale s Trundou si dokáže promluvit jako muž s mužem.

Ano, slyšíte správně. Valérie prostě není z těch, které si škubají na hnízdo.

Dívka si jednou rukou podpírá bradu, v druhé má stále zmuchlaný náčrtek, ale už se jím nezabývá. Odevzdaně hledí někam do prázdna. Mladík ji konejší. „Neboj, třeba si to babička ještě rozmyslí.“

Valérii napadne, že by se s budoucí maminkou mohla dát do řeči a přitom pokračovat v nenápadném škádlení jejího partnera. Tyhle malé zvrhlosti jsou lepší než jakékoliv umělé vyrovnávače nálad. „Taky vás zařizování bytu tak deprimuje?“ zeptá se.

Mladý muž na ni pohlédne s nedůvěrou. Dívka se však na Valérii přátelsky usměje a řekne:

„Zrovna jsem povídala manželovi, že z toho snad poro-
dím.“

„Jednou určitě,“ ujistí ji Valérie. „Mimochodem máte moc
krásné břicho.“

„Děkuju.“

„Taky bych takové jednou chtěla. Ale myslím, že bych si
ještě měla užívat.“

Dívka se podívá na svého muže a vyprskne smíchy. „To
jsem si taky říkala, jenže tady Karel to vzal do svých rukou.“

„Ale no tak,“ zlobí se mladík.

Valérie se posune blíž k dívce, vedle níž stále sedí muž
s mastnými vlasy. Mladík se ho snaží vystrnadit výhrůžnými
pohledy, ale marně. Zrovna teď, když konverzace začala být
zajímavá, je to v podstatě nemožné.

Dívce je už zase do breku. „Víte,“ stěžuje si, „měli jsme
původně bydlet u Karlovy babičky, která má krásnej byt čtyři
plus jedna a žije sama, ale babka si to rozmyslela a my skonči-
li v pronajatý garsonce. Karla navíc ke všemu vyhodili z práce.
Tak jsme si vzali úvěr aspoň na nejnutnější vybavení.“

„To je mi líto,“ řekne Valérie, „a pročpak už vás babička
nechce?“

„Kvůli tomuhle,“ odpoví dívka a ukáže na své břicho.

Valérie údivem svraští čelo.

„No jo, je to tak. Babča nevěří, že by to dítě mohlo být
Karlovo.“

Valérie si dívku znovu prohlíží a přijde jí, že má na budou-
cí maminku příliš hříšné rty. Posune se k ní o něco blíž, aby ji
Karel ani chlápek s mastnými vlasy nemohli slyšet, a zeptá se:

„A má babka pravdu, nebo ne?“

Dívka zrudne. „No dovolte...“

„Tak pardon,“ ušklíbne se Valérie a sáhne po kabelce ležící
na kraji matrace. Postel se rozvlní. „Musím ještě zkouknout
nějaký lampy. Moc ráda jsem si s váma pokecala.“

Při odchodu zavrtí malou zadnicí, aby dokončila, co ve své pošetilsti začala. Za sebou nechává spálenou zem, jednoho vzrušeného ženáče a pohoršený pohled jeho manželky, která prohodí něco o *děvkách zasranejch*. Tohle Valérii těší, tohle bourání světů jiných lidí, kteří mají větší štěstí než ona.

Valérii ani v nejmenším nepřekvapí, když jí Karel za deset minut vstoupí do cesty v sekci s osvětlením. Na tyhle věci má talent po mámě. Vlastně by se divila, kdyby se tak nestalo. „Se omlouvám, že vás tak pronásleduju, nezašla byste na kafe?“ koktá mladík.

„Teď?“ svráští čelo Valérie a podívá se na hodinky.

„Teď ne. Spíš někdy jindy.“

„Dobře, tak zítra?“

Mladík přemýšlí. „Sakra, to vlastně taky nemůžu, jdeme na předporodní kurz. Sice je to voprůz, ale musím tam. Navíc když to má být naposled...“

„Tedy pozítří?“ zeptá se Valérie. Má jasno v tom, že se s chlápkem nevyspí, ale líbí se jí jeho odhodlanost.

V Karlově tváři se chvíli zračí naděje, ale jen malou chvíli. „To taky nepůjde. Přijede k nám tchyně.“

„Popozítří?“ navrhne nový termín Valérie a začíná jí docházet trpělivost.

„Bohužel,“ kroutí hlavou mladík, „to už máme termín.“

Valérie se hořce pousměje. „Nechápu, proč mě uháníte, když vůbec nemáte čas?“

„No, já myslel,“ sklopí oči, „že byste mi dala zatím aspoň telefonní číslo. Že bych vám příležitostně zavolal, třeba po porodu, až se všechno zklidní. Nebo můžu volat i z porodnice, když si půjdu do automatu pro kafe.“

„Tak to ještě nechme uležet,“ zchladí ho Valérie, „třeba budete mít víc času, až vaše ratoolest začne chodit do školky. Mimochodem, co jste nakukal svojí paní?“

„Jak to myslíte?“

„Co jste jí řekl, než jste za mnou vyběhl?“

„Že... že...“ zakoktá se Karel, „že potřebuju nutně na záchod.“

„Tak na co čekáte?“ ušklíbne se Valérie a ukáže ke schodišti. „Toalety jsou v přízemí na druhé straně.“

Mladík zdrceně vycoupe z uličky se stojacími lampami a spěchá zpátky za svou ženou.

Valérie se prochází po obchodě, jako by se nic nestalo. Před chvílí málem zničila jedno mladé manželství, a je jí to lhostejné. Prohlíží si vystavené zboží. Trunda říkal, že by měli na chatě umístit do zahrady nějaké osvětlení. V noci tam bývá tma jako v pytli. Tohle léto bylo úplně tragické, přitom chtěli zvát přátele na večerní grilování. To ovšem vůbec nešlo, museli by si svítit baterkou.

No jo, ale co mám vybrat? uvažuje Valérie. Svítící koule? LED řetězy? Závěsné lampiony? Podle Trundy budou nejlepší zemní reflektory. Valérie vraští čelo. Opustí sekci s osvětlením a kolem boxu s plyšovými hračkami zamíří k východu. Třeští jí hlava a už zase myslí na mrtvou holčičku, jejíž tělo našli na hladině. Byla prosycená chlorem a máma vykřikla. Valerie tuhne a zapomíná dýchat. Měla by se napít. Měla by si koupit vodu. Stejně nemá čím zapít další půlku prášku.

Valériiina sestra žije jako za sklem. Má pocit, že svět je za sklem, nebo ona je za sklem. Nebo platí obojí. Kdyby s Veronikou třásly miliony rukou, nikdo ji neprobudí. Vypadá jako zasněná, chodí jako ve snách, ale není. Je jen dobře izolovaná od okolí. Což je výhoda. Což je výhoda, říká si, protože po světě chodí plno hajzlů.

Svět tam venku se někdy zdá studený a jindy teplý, vlhký nebo suchý, přesně podle počasí, které si Veronika zrovna přeje. Někdy si přenesle židli k oknu (ke svému vnitřnímu oknu, které se nachází uvnitř Veroničiny hlavy, nejspíš na vnitřní straně očí) a dívá se. Je to ohromná zábava. Veronika mrká velkýma očima a všichni se přetvařují. Nejradši by se proměnili v chameleony, aby ji mohli dlouhým jazykem tajně olizovat, aniž se zvednou ze židle.

Všichni mají pocit, že Veronika v životě nic nezažila, že je přinejmenším panna, ale ona přinejmenším panna není, leda Panna orleánská, protože zažila hodně drsných věcí, z nichž by se každý druhý sesypal. Ale Veronika je v klidu. Ona je taková vždycky. Na druhou stranu přes všechnu izolaci nemá takovou sílu odrážet nezajímavé chlapy jako Valérie, v tom je její sestra rozhodně lepší. Valérie je šikovnější a praktičtější, ačkoliv to v životě nikdy neuměla moc zúročit. Zatímco Veronika píše aspoň nepravidelně články do celostátního deníku, Valérie je více než rok úplně bez práce. Stačila jedna návštěva bazénu, pohled na plavčíkovy nohy v gumových pantoflích, a od té doby přežívá na Lexaurinu a chipsech. Podle Veroniky však Valérie nemůže všechno svádět na stará traumata, za své problémy si může do značné míry sama. Žádný rozumný zaměstnavatel by přece nedal práci někomu tak vrtkavému v náladách, přitom tak ochotnému škrábat a kousat, někomu tak pevně odhodlanému obětovat se a zabít pro cokoli, co za to nestojí.

Ve čtvrtek ráno před pracovní schůzkou leží Veronika v tělocvičně a zvedá zadek nad karimatku. Má ho hezký, i když cvičí teprve podruhé. Jednou ji napadlo sem přijít, tak je tady. Řekla si, že po všech těch večírcích je načase začít na sobě makat. Je příjemné být s dalšími dvaceti ženami v tělocvičně, zvedat zadek nad karimatku a zase ho spouštět. Stačí deset

dvacet opakování a splní se vám vaše sny. Cvičitelka, mimochodem úžasná žena s perfektním tvarem hýždí, rozdává posilovací gumy. „A teď si zahrajeme na pejsky. Haf, haf!“ říká. Všichni se smějí. Jen Veronika ne. Unožování v kleče je podle ní pěkná blbost. Ale nereptá a unožuje. Sedí za oknem své pozorovatelný, dívá se na ostatní potíci se ženy a dobře se baví, přestože navenek zůstává vážná.

V bufetu je plno. Valérie trpělivě vystojí frontu a koupí si vodu bez bublinek a dětskou porci masových kuliček. Posadí se vedle mladé maminky s malou zamračenou holčičkou. Na stole i pod ním je nepořádek. Drobky, zmuchlané ubrousky, mokro. Pronikavý zlý pohled dítěte. Chtěla by raději sedět sama nebo jen s někým dospělým, ale u jiných stolů není místo. Děvče v ušpiněném tričku s nápisem SUPER SÉGRA (cože, ono je těch spratků víc? vyděsí se Valérie) má kolem pusy drobky, které postupně odpadají. Jednou rukou rozplétá skořicovou rolku a druhou ovládá mobil položený na jídelním stole. Vůně nebo spíš pachy různých jídel se spojují do jedné univerzální vzdušné hmoty.

Valérie se pokusí o kontakt. „Ahoj. Dobrou chuť.“

Dítě se zamračí. „Já nejím. Jenom si s jídlem hraju. Nemám totiž hlad.“

Matka se na Valérii usměje, jako by to bylo ohromně vtipné, jenže ono není. A Valérie rozhodně není z těch, kteří by něco podobného ocenili. S odporem sleduje, jak děvče žmoulá rolku, jak rozdrčené pečivo padá na zem a jak si dívka otírá ruku o tričko. To nejhorší má ovšem teprve přijít.

Na stole už není žádné jídlo, s nímž by holčička mohla naložit jako s modelínou, a tak začne matce, zmožené nakupováním i předchozími rozpravami se svým andílkem, pokládat